

Gazetka szkolna

Wydanie świąteczne

W tym numerze:

- Życzenia świąteczne
- Wielkanoc
 - Tradycje i symbole wielkanocne
 - Wielkanoc w krajach świata
- Kącik historyczny
- Ciekawe miejsca
 - Zamek Tenczyn w Rudnie
 - Dobczyce
 - Puszcza Dulowska
 - Ogród Botaniczny Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie
 - Muzeum iluzji
- Na nudę

ŻYCZENIA ŚWIĄTECZNE

**Spokojnych i pogodnych
Świąt Wielkanocnych,
pełnych miłości
i rodzinnego ciepła**

życzy

Redakcja gazetki

Wielkanoc

Tradycje i symbole wielkanocne

Pisanki

Malowanie jajek, znane było już w starożytnej Mezopotamii i Cesarstwie Rzymskim. Pierwsze znalezione polskie pisanki pochodzą z X. wieku. Kolorowe jajka mają nawiązywać do nadejścia wiosny, odrodzenia drzew i budzenia się przyrody po szarości zimy.

Śmigus - Dyngus

Początkowo, wodą oblewano osoby, które nie dały komuś pisanki w postaci подарunku - nazywało się to dyngusem. Innym sposobem obchodzenia Poniedziałku Wielkanocnego, było bicie się gałązkami wierzby lub palmami wielkanocnymi po nogach zwane śmigusem. Z czasem połączyły się one w śmigus-dyngus i stały się bardzo popularnym w tym okresie zwyczajem.

Święconka

Korzenie tradycji noszenia koszyczka z potrawami i jedzenia uroczystego śniadania leżą jeszcze w czasach pogańskich. Potraw w koszyczku według tradycji znajduje się 7, a są one szczególnie ważne, ponieważ każde z nich symbolizuje treść chrześcijaństwa:

Chleb - przedstawia Ciało Chrystusa

Jajko - jest dowodem odradzającego się życia, symbolem zwycięstwa nad śmiercią

Sól - dawniej wierzono, że posiada moc odstraszania wszelkiego zła. Uosabia oczyszczenie, samo sedno istnienia i prawdy.

Wędlina - zapewnia zdrowie, płodność i dostatek

Ser - stanowi symbol przyjaźni między człowiekiem, a siłami przyrody

Chrzan - od wielu wieków jest ludowym znamięm wszelkiej siły i fizycznej krzepy

Ciasto - symbol umiejętności i doskonałości

Taka była tradycja siedmiu błogosławionych darów, znana w Polsce od wielu lat. Współczesne uzupełnienia wielkanocnego koszyka są już dodatkami bez znaczenia.

Zając

Zając ma symbolizować koniec zimy i nadejście wiosny, odrodzenie przyrody oraz radość. Pokazuje, że cała natura na nowo budzi się do życia.

Wylewanie żuru i wieszanie śledzia - dawne zwyczaje

W czasie dwóch ostatnich dni wstrzemięźliwości, wlewano całe dzbanki żuru na pola. Również mszczono się na śledziu, przybijając go do drzewa. Miała to być zemsta za to, że wykluczał on z menu mięso.

Wielkanoc w krajach świata

Czechy

W Czechach tylko jeden dzień w tygodniu wielkanocnym nosi miano wielkiego - "Wielki Piątek". Pozostałe dni określane są kolorami i tak środa jest czarna, zielony czwartek i biała sobota. Popularną tradycją jest organizowanie w wielkim tygodniu świątecznych jarmarków. Kupić można wtedy drewniane figurki, pisanki, cukierki oraz "pomlazkę", czyli różgę splecioną z wierzbowych gałązek. Tymi różgami w Poniedziałek Wielkanocny chłopcy smagają dziewczyny, w zamian otrzymując pisanki lub słodycze.

Grecja

Czwartek jest dniem postnym, podczas którego jeść można tylko, warzywa, oliwki i chleb. W sobotę całe rodziny malują jajka na czerwono, żeby za chwilę dodać je do tradycyjnego wielkanocnego wypieku – Tsoureki, jest to świeżo upieczony chleb ozdobiony wcześniej przygotowanymi jajkami.

Francja

We Francji, jak głosi legenda, dzwony kościelne, które w Wielki Czwartek „poleciały” do Rzymu, by oznajmić śmierć Jezusa, wracając o świcie zrzuciły na ziemię czekoladowe jajka. Dlatego dzieci w niedzielny poranek, biegną do ogrodu w poszukiwaniu czekoladowych słodkości.

Wszystkie dziewczyny w Wielką Niedzielę powinny wstać przed wschodem słońca, pójść zaczerpnąć wody ze strumyka i przynieść ją do domu. Taka woda ma stać się świetnym środkiem na zachowanie urody i zdrowia.

Włochy

Na placach centralnych miasteczek odbywają się Rezurekcje. W Wielki Piątek w niektórych włoskich regionach o świcie kobiety idą do kościoła recytując modlitwę i przesuając się po zimnej posadzce nagimi kolanami. Wiele z tych modlitw ma odległy rodowód sięgający czasów średniowiecza. Nocą tego samego dnia w blasku księżyca organizuje się procesje.

Niemcy

W Święta Wielkanocne w Niemczech odbywa się znane na całym świecie przedstawienie pasyjne. Odgrywane jest ono co dziesięć lat w bawarskiej miejscowości Oberammergau. W przedstawieniu biorą udział mieszkańcy miasta. Tradycja ta zachowała się od XVII wieku. W Wielką Sobotę, w niektórych częściach Niemiec święcony jest ogień ze świecy paschalnej, zabieranej później do domów i zapalanej podczas spożywania posiłków.

***Autorka artykułów:
Paulina Habel klasa VIII***

Kącik historyczny

Legenda mówi, że w miejscu, w którym dziś wznosi się kościół św. Sebastiana, znajdowała się pogańska świątynia poświęcona boginie Ładzie¹. Płonął tu wieczny ogień, nad którym nieustannie czuwały kapłanki. Każda z nich pełniła służbę przez rok, nie mogąc odejść od ognia, ani zmyć brudzącej je sadzy. Po upływie roku, wiosną, obyczaj nakazywał im znaleźć swoje następczynie. Chodziły więc po wsi i zaglądały do domów, wyszukując chowające się przed nimi dziewczęta.

Wybranki, jeśli nie było ich stać na wykupienie się, musiały odsłużyć rok w służbie bogini. Dziś pamiątką po pogańskim chramie² jest nazwa okolicy, w której się znajdował – Lednica. To także obyczaj wielkanocny – Siuda Baba – obchodzony jedynie w Lednicy, odwołujący się do dawnej tradycji poszukiwania przez kapłanki swoich następczyń.

Dziś “Siudą Babę”- czarną od sadzy, przedstawia usmolony mężczyzna przebrany za niechłujną kobietę, z naszyjnikiem z ziemniaków lub kasztanów. Chodzi on w towarzystwie kominiarza i Krakowiaków w ludowych strojach po domach, mażąc sadzą ręce i twarze domowników. Jednak uwolnienie się od jego obecności jest obecnie znacznie łatwiejsze – wystarczy wykup w postaci drobnego datku albo... buziaka złożonego na usmolonym obliczu.

Kopalnia Soli w Wieliczce bez wątpienia jest jedną z najpopularniejszych atrakcji w okolicy. Niektórzy mogą

¹Według staropolskiego pisarza, Marcina z Miechowa; Łada jest słowiańskim odpowiednikiem greckiej boginki Ledy. Była boginią miłości, małżeństwa i personifikacją szczęścia.

² Chram - Sakralna budowla w religii słowian.

nie wiedzieć, ale ślady pierwszej produkującej sól warzelnii pochodzą z 3500 r. p. n. e., znalezione zostały w okolicy Baryczy.

Początkowo, spod ziemi wydobywana była solanka (woda o dużym stężeniu soli).

Pozyskiwany ze studzienek roztwór

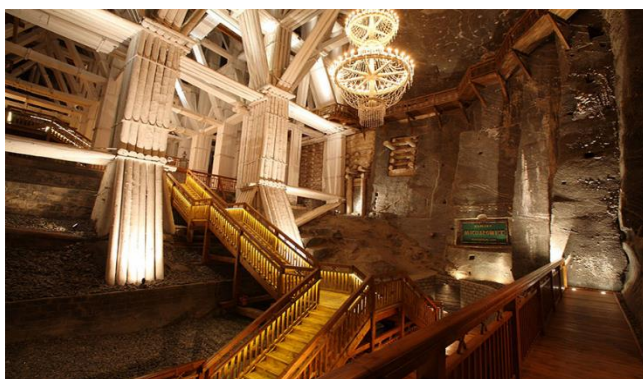
był gotowany w żelaznych panwach aż do uzyskania czystej soli warzonej. Na przełomie XI i XII wieku Wieliczka była największym ośrodkiem warzelniczym w Małopolsce.

Wieliczka nazywana była wtedy “Magnum Sal”, co oznacza “Wielka Sól”. To właśnie polski odpowiednik tej nazwy został potem przekształcony na obecną nazwę, “Wieliczka”.

W XIII wieku z jednej ze studzienek solankowych wykopano pierwsze bryły soli.

Odkrycie i uruchomienie eksploatacji złóż soli kamiennej nastąpiło w Bochni w połowie XIII w. „Sal durum in Bochnia est repertum, quod nunquam ante fuit” (W Bochni znaleziono sól twardą, której nigdy przedtem nie było). Z tego czasu pochodzi też najstarszy szyb górniczy, odkryty na dziedzińcu Zamku Żupnego w Wieliczce.

Sól była najważniejszą kopaliną w państwie polskim i zgodnie z obowiązującym prawem stanowiła własność panującego. Obliczono, że w czasach króla Kazimierza Wielkiego (XIVw.) dochody z jej sprzedaży stanowiły 1/3 wpływów do skarbu państwa.

Wysokie zyski czerpane z wydobycia soli umożliwiły władcy m. in. ufundowanie Akademii Krakowskiej - pierwszej wyższej uczelni w Polsce.

***Autorka artykułów:
Laura Kołodziejczyk klasa VIII***

Ciekawe miejsca

Zamek Tenczyn w Rudnie

Ponad wioską Rudno, na Górze Zamkowej wznoszą się okazałe ruiny zamku Tenczyn, który od czasów średniowiecza po XVIII stulecie stanowił gniazdo rodowe Tęczyńskich, możnych i znaczących niemal na równi z królem! A co ciekawe, ten wspaniały niegdyś zamek, nazywany Małym Wawelem, stoi na stożku wulkanicznym.

Trasa zwiedzania prowadzi przez basteję wjazdową (barbakan), korytarz obronny, przedbramie, wieżę Nawojową, dziedziniec zamku górnego i mur obronny zamku górnego. Zwiedzanie obejmuje także wejście na wieżę Nawojową i Barbakan, skąd rozpościera się piękny widok na resztę zamku i całą okolicę, w pogodne dni widać nawet Tatry.

Dobczyce

Jezioro Dobczyckie

Jezioro Dobczyckie to potężny zbiornik retencyjny malowniczo położony pomiędzy Myślenicami a Dobzycami w Małopolsce. Zbiornik powstał w 1986 roku poprzez spiętrzenie wód Raby przez zapórę o wysokości 30 m i długości 617 m. Krajobraz wokół jeziora Dobczyckiego jest niezwykle piękny za sprawą wzniesień Beskidu Wyspowego i Pogórza Wielickiego, których naturalne, zalesione zbocza opadają w dół ku taflowi jeziora.

Warto wybrać się nad ten piękny akwen dla wspaniałych widoków i średniowiecznego zamku!

Zapora

Zapora na rzece Rabie została wykonana w latach 1972-87 pomiędzy Górą Zamkową i Górą Jałowcową. Wykonana z ziemi i betonu ma długość 617 m, wysokość 31 m

Zamek w Dobczycach

Jest to kamienna warownia z czasów króla Władysława Łokietka, z początku XIV w. Wznosi się malowniczo na wzgórzu nad Rabą – bardzo pięknie widać stąd całe jezioro, a przy dobrej pogodzie również Beskidy! W ostatnich kilkudziesięciu latach zamek odnowiono i ustanowiono w nim Muzeum PTTK.

Puszcza Dulowska

Znajduje się w gminie Trzebinia (w połowie drogi od Krakowa do Katowic). Wizyta w Puszczy to dobra propozycja na spacer lub urządzenie wycieczki rowerem z całą rodziną. Ze względu na obecność interesujących licznych zwierząt i owadów, stanowisk różnych roślin lubiących tereny podmokłe oraz żeremi bobrów polecamy Puszcę Dulowską jako miejsce szczególnie ciekawe dla amatorów fotografii. Bezpośredni kontakt z przyrodą umożliwia ścieżka przyrodniczo-leśna, prowadząca w kierunku północno zachodnim (5,5 km długości). Przez teren Puszczy przechodzi też kilka szlaków turystycznych (zielony, niebieski i czerwony).

Ogród Botaniczny Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

Ogród Botaniczny UJ w Krakowie jest jedną z miejskich atrakcji, do której z pewnością warto się wybrać na spacer w weekend. Jest to jeden z najstarszych parków w mieście i najstarszy

tego typu ogród w Polsce. Założony został jeszcze w latach 80 XVII wieku na potrzeby nauki botaniki przez studentów UJ.

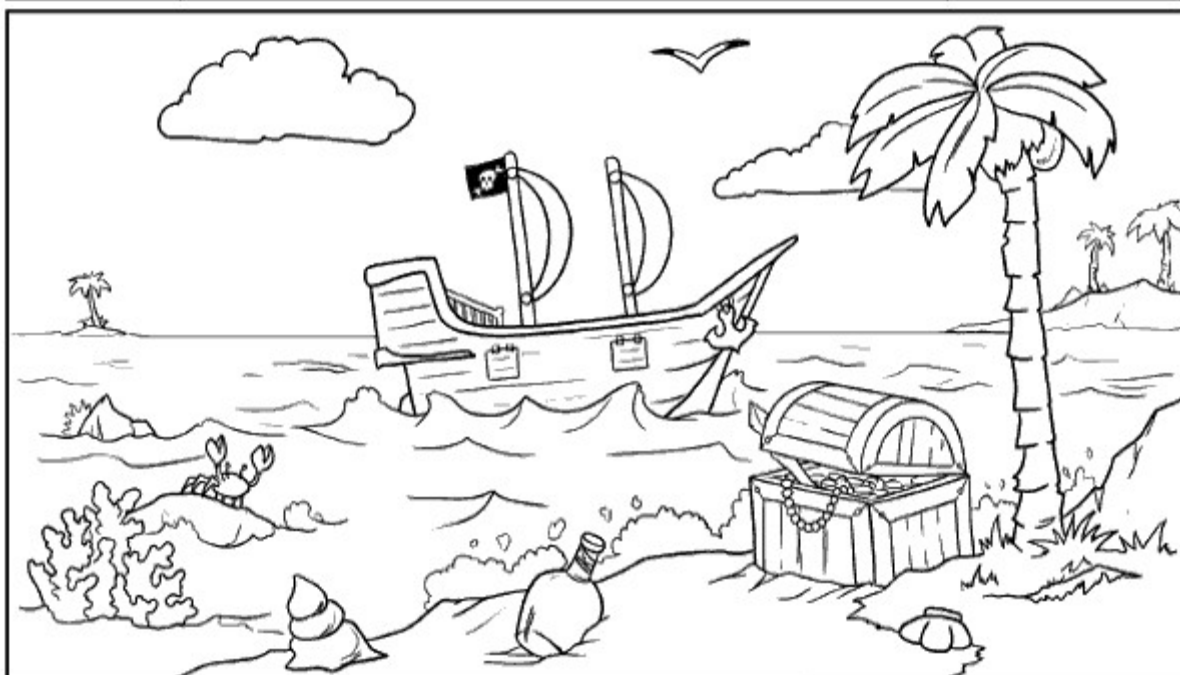
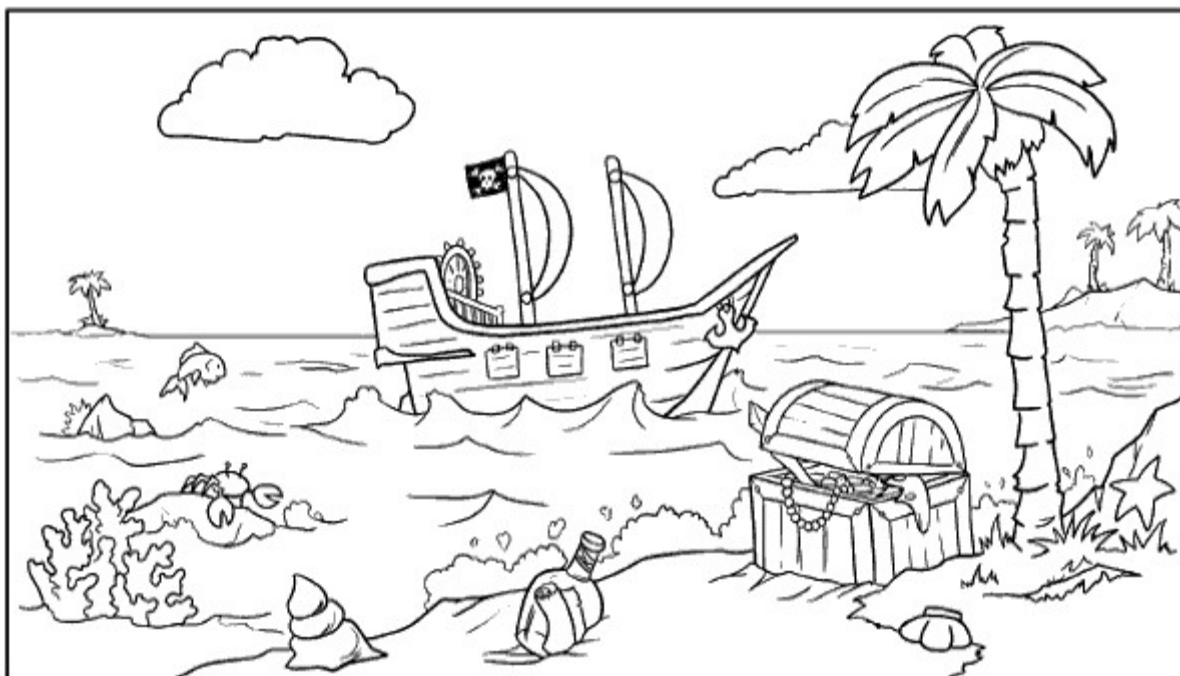
Muzeum iluzji

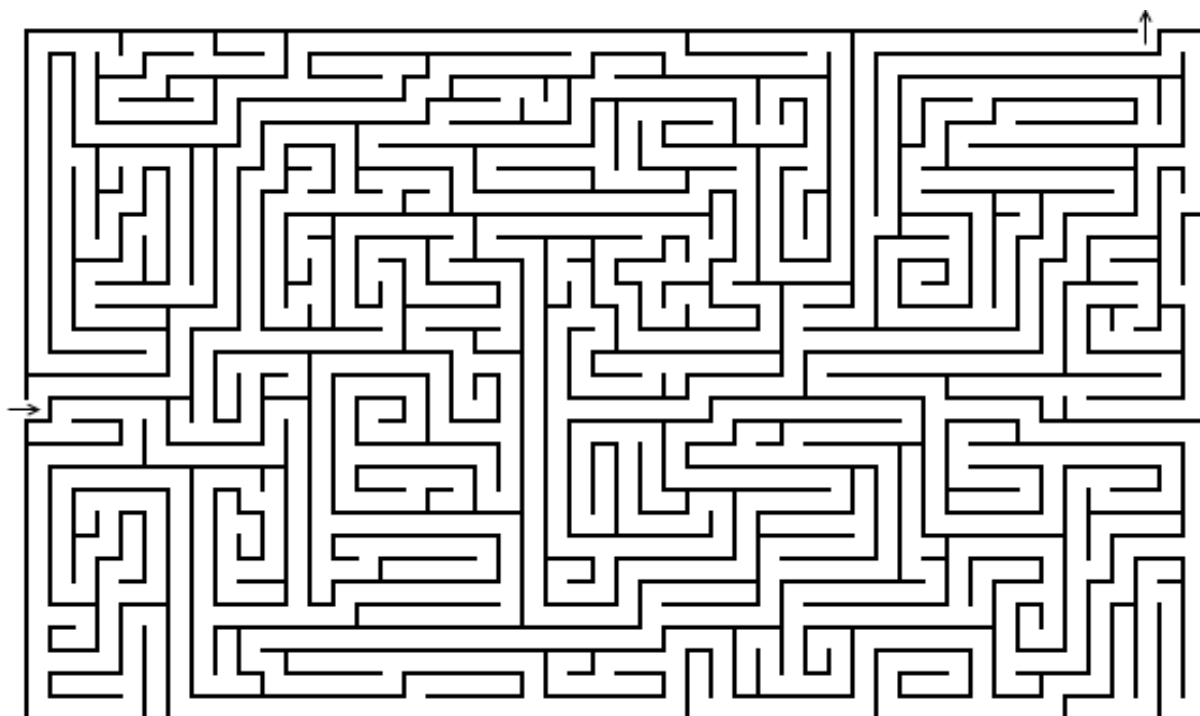
Muzeum znajduje się w centrum miasta, przy Plantach, blisko przystanku Filharmonii. Znajdziemy tam zabawy z odcieniami i barwami, kolorowe cienie, tworzenie fluorescencyjnych rysunków, iluzje sensoryczne i wiele, wiele innych. Jedno z niewielu miejsc, które zainteresuje dzieci w praktycznie każdym wieku. Zachwyci zarówno nastolatka, przedszkolaka, jak i również rodzica - idealna propozycja na rodzinne zwiedzanie.

Na nudę

Znajdź 10 różnic

Labirynt

***Autorka artykułów:
Aleksandra Tatara klasa VIII***

**Redakcja: Paulina Habel, Laura Kołodziejczyk, Aleksandra Tatara
Opiekunowie: Teresa Ozga, Marta Giza-Balawajder**